

3836894 SIEP/M : สาขาวิชา : วิทยาการระบาด ; วท.ม. (วิทยาการระบาด)

ศัพท์สำคัญ : ผู้สูงอายุ/การใช้ยาชุดแก้ปวดเมื่อย

สมลักษณ์ สิทธิพรหม : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ยาชุดแก้ปวดเมื่อยของผู้สูงอายุ
อำเภอบ้านคุง จังหวัดอุดรธานี (FACTORS ASSOCIATED WITH THE ABUSE OF OVER-
THE-COUNTER COMBINED ANALGESIC DRUGS IN THE ELDERLY, BANDUNG
DISTRICT, UDONTHANI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ประเสริฐ อัสสัน
ตชัย, พ.บ., M.R.C.P., เพ็ญจันทร์ โรจนวิภาต, วท.ม., M.H.S., สุพรชัย กองพัฒนากุล, พ.บ., Dip.
Amer. Board of Clinical Pharmacology. 107 หน้า ISBN 974-589-733-7

ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่พบว่าการเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาบ่อยที่สุดกลุ่มหนึ่ง
สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งในชนบท ก็คือ การใช้ยาชุดแก้ปวดเมื่อย การศึกษานี้เป็นการศึกษา
ถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการใช้ยาชุดแก้ปวดเมื่อย เป็นการศึกษาภาคตัดขวาง โดย
ศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอบ้านคุง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 310 คน ระหว่างวันที่ 1
ธันวาคม พ.ศ. 2539-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ความชุกของการใช้ยาชุดแก้ปวดเมื่อยร้อยละ 21.3 มีพฤติกรรมการ
ใช้ยาชุดแก้ปวดเมื่อยดังนี้ คือ จะซื้อยาชุดจากคนขายยาเร่ โดยวิธีการเล่าอาการให้คนขายฟัง ความถี่
ในการใช้ยาชุดวันละ 1 ครั้งๆ ละ 1 ชุด โดยรับประทานหลังอาหารและรับประทานยาอื่นร่วมด้วย
ในด้านคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับยาชุดแก้ปวดเมื่อยระหว่างกลุ่มที่ใช้และไม่ใช้ยาชุดแก้ปวดเมื่อย
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับการ
ใช้ยาชุดแก้ปวดเมื่อยที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วย Stepwise multiple logistic regression ปัจจัยที่พบ
ความสัมพันธ์มี 8 ตัว คือ อายุ 60-69 ปี เพศชาย มีการรับรู้เกี่ยวกับยาชุดอยู่ในระดับปานกลาง มี
การรับรู้เกี่ยวกับยาชุดอยู่ในระดับน้อย มีความรุนแรงของการปวดเมื่อยอยู่ในระดับปานกลาง มี
บุคคลในครอบครัวใช้ยาชุด มีเพื่อนบ้านใช้ยาชุด ไม่มีบุคคลในครอบครัวทำงานเกี่ยวกับทางด้านการ
แพทย์และสาธารณสุข

การแก้ปัญหาปัจจัยที่เกี่ยวกับอายุ เพศ การมีเพื่อนบ้านใช้ยาชุด ไม่มีบุคคลในครอบครัว
ทำงานเกี่ยวกับทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข เป็นปัจจัยที่เลี่ยงไม่ได้ แต่ปัจจัยด้านการรับ
รู้เกี่ยวกับยาชุด การมีบุคคลในครอบครัวใช้ยาชุด แก้ไขได้โดยการให้สุขศึกษาในชมรมผู้สูงอายุ
และการเยี่ยมบ้าน ส่วนปัจจัยด้านความรุนแรงของการปวดเมื่อยป้องกันได้โดยมีพฤติกรรมส่งเสริม
สุขภาพที่ช่วยยืดระยะเวลาของการเกิดอาการกระดูกพรุนให้เกิดช้าลง